

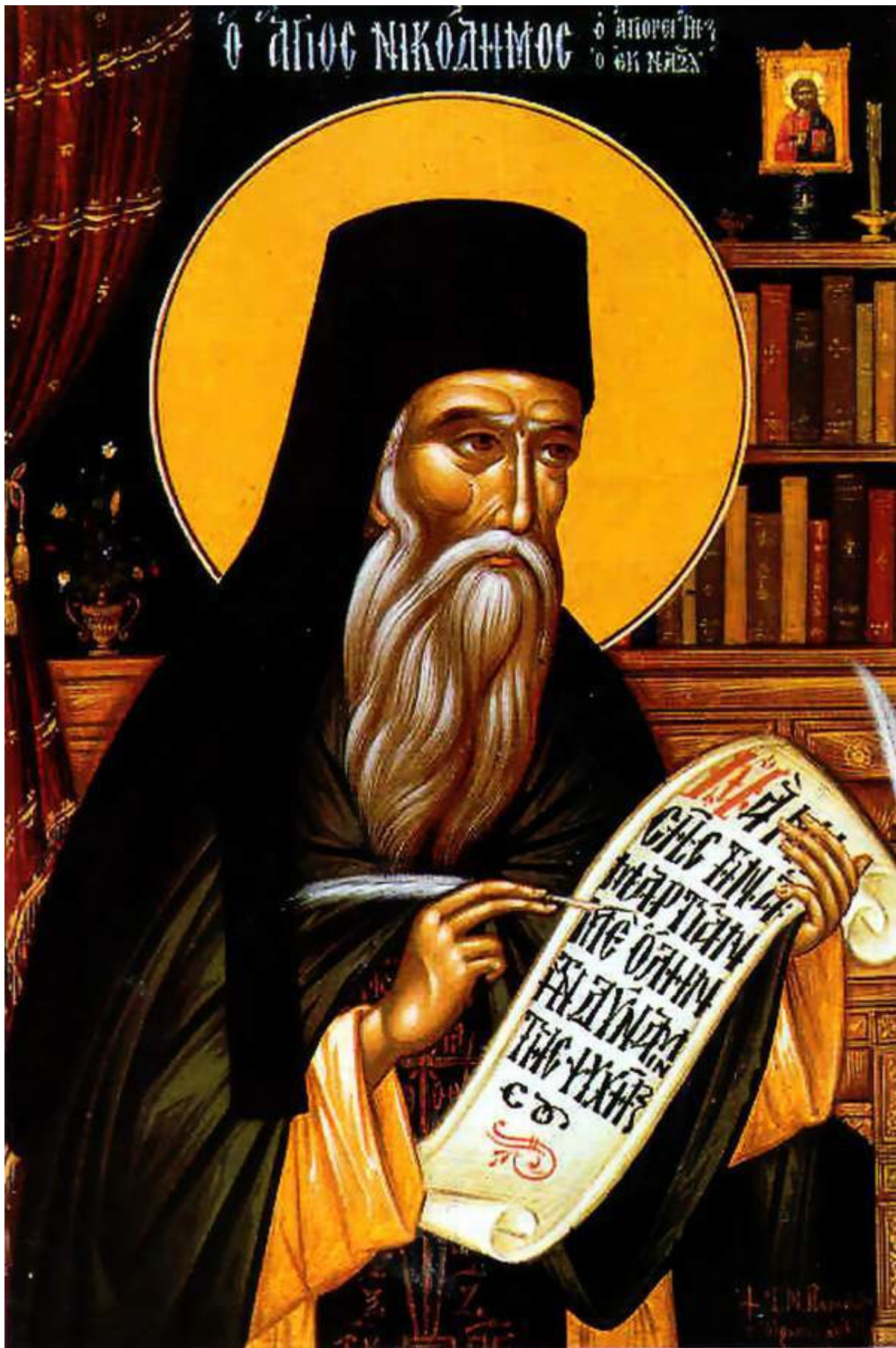
25 Μαρτίου 2014

Ο Άγιος Νικόδημος και η Πνευματική προετοιμασία του 1821

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο εορτασμός των Εθνικών Επετείων αποκτά μεγαλύτερη σημασία και μεταδίδει πιο ουσιαστικά μηνύματα όταν αναζητούμε όχι μόνο τους πρωταγωνιστές των πεδίων των μαχών, αλλά κυρίως όταν ανιχνεύουμε τους πνευματικούς προδρόμους, αυτούς που άνοιξαν το δρόμο. Τιμώντας, λοιπόν, την 25η Μαρτίου, διπλή πανήγυρη, χριστιανική και εθνική, και αναλογιζόμενοι πόσοι ήρωες αγωνίσθηκαν και θυσιάσθηκαν κατά την Ελληνική Επανάσταση, καλό είναι να τιμούμε και τους πνευματικούς πρωτοπόρους, τους καθοδηγητές, τους εμπνευστές. Ένας από αυτούς είναι ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, ο οποίος κοιμήθη πριν από 200 ακριβώς χρόνια, στις 14 Ιουλίου 1809. Εφέτος, λοιπόν, που η Εκκλησία μας τιμά ιδιαιτέρως τα 200 χρόνια από την οσιακή κοίμηση του Αγίου, ας γράψουμε δυο λόγια για τη συνεισφορά του στην προετοιμασία του Αγώνος.

Όχι. Ο Άγιος Νικόδημος δεν οργάνωσε κλέφτες και αρματολούς, ούτε μετείχε στην

εξέγερση του παπα -Ευθύμη Βλαχάβα, την τελευταία μεγάλη εθνική ένοπλη κίνηση πριν από το 1821. Δεν έπιασε ποτέ όπλο στα χέρια του. Ούτε έγραψε επαναστατικά ή πολιτικά κείμενα όπως ο Ρήγας Φεραίος. Βοήθησε με τον τρόπο του, τον Φιλοκαλικό, τον πνευματικό, τον Ησυχαστικό, τον συγγραφικό. Ο Μοναχός από τη Νάξο με την εντυπωσιακή θεολογική και φιλολογική κατάρτιση, ο άνθρωπος που συνέδεσε το όνομά του με το Άγιον Όρος, ο σπουδαίος αυτός νεοπατερικός συγγραφέας του 18ου και των αρχών του 19ου αιώνας έδωσε χωρίς τυμπανοκρουσίες το δικό του αγώνα. Με το κομποσχοίνι, με τη νοερά προσευχή, με τήν πέννα, με τα βιβλία, με το γνήσιο πατριωτισμό του, τον οποίο διακρίνουμε στα γραπτά του όσο κι αν προσπαθεί να τον παρουσιάσει με ήπιο τρόπο.

Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης βοήθησε την προετοιμασία του Αγώνος στηρίζοντας τη Χριστιανική Πίστη και το ελληνορθόδοξο φρόνημα του υποδούλου λαού μας. Διδάσκοντας την ορθή Θεολογία, καταγράφοντας τους Κανόνες της Εκκλησίας μας (Πηδάλιον), συμβουλευοντας κληρικούς και λαϊκούς (Συμβουλευτικόν Εγχειρίδιον), καλλιεργώντας τον πνευματικό αγώνα κατά των παθών (Αόρατος Πόλεμος), ανθολογώντας τα σπουδαιότερα νηπτικά-ησυχαστικά κείμενα (Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών), υπομνηματίζοντας τον Απόστολο Παύλο και υμνώντας την Παναγία μας θύμιζε στους σκλαβωμένους Ρωμηούς ότι μόνο διά της εμμονής στην Ορθοδοξία θα σωθούν και ατομικά και εθνικά. Με τη διδασκαλία και με τα συγγράμματά του στερέωσε την Ορθή Πίστη, την Ορθοδοξία και απέτρεψε τους εξισλαμισμούς συνεχίζοντας έτσι το έργο του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού. Άλλωστε ο Άγιος Νικόδημος έμαθε τα πρώτα γράμματα στη Νάξο από τον Χρύσανθο τον Αιτωλό, κατά σάρκα αδελφό του μαρτυρικού Πατροκοσμά.

Η εμμονή στην Ορθοδοξία βοηθούσε τον Χριστιανό να μη χάσει την μοναδική οδό για τη σωτηρία της ψυχής του, αλλά επιπροσθέτως βοηθούσε τον Ελληνισμό να μη χάνει τα παιδιά του. Επί Τουρκοκρατίας όποιος χανόταν για την Ορθοδοξία χανόταν και για τον Ελληνισμό. Όποιος εξισλαμιζόταν είτε βιαίως είτε εκουσίως έλεγαν ότι «τούρκεψε». Έχασε, δηλαδή, και την θρησκευτική και την εθνική του ταυτότητα. Οι εξισλαμισμένοι μετετρέποντο σε φανατικούς γενιτσάρους και αρνητές των πατρών παραδόσεων και εχρησιμοποιούντο ως οι σκληρότεροι διώκτες των Ορθοδόξων. Πολλά δεινά υπέστη το Γένος μας από το μένος των νεοφωτίστων που εξισλαμίζοντο και ήθελαν να αποδείξουν την αφοσίωσή τους στη νέα θρησκεία και στην Οθωμανική εξουσία. Ακόμη και στα νεώτερα χρόνια καταγράφονται εγκλήματα κατά Ελλήνων στη Μικρά Ασία από Τουρκοκρητικούς, δηλαδή εξισλαμισμένους πρώην Ορθοδόξους Ρωμηούς της Κρήτης. Πολλοί Τουρκοκύπριοι από αυτούς που οργάνωσαν παραστρατιωτικές ομάδες κατά των Ελληνοκυπρίων το 1964-1974 προέρχονται από εξισλαμισμό Ορθοδόξων. Το ίδιο βλέπουμε και στα Βαλκάνια. Οι σημερινοί Βοσνιομουσουλμάνοι προέρχονται από

εξισλαμισμένους Σέρβους Ορθοδόξους, με τους οποίους συγκρούστηκαν πολλάκις και ενόπλως. Αντιθέτως όσοι παρέμεναν στην Ορθοδοξία διατηρούσαν την εθνική τους ταυτότητα ακόμη και αν είχαν αναγκασθεί να μιλούν τουρκικά. Κλασικό παράδειγμα οι τουρκόφωνοι Έλληνες της Καππαδοκίας, τους οποίους διακόνησε ο Άγιος Αρσένιος από τα Φάρασα. Άρα το έργο του Αγίου Νικοδήμου, όπως και του Αγίου Κοσμά, του Αγίου Μακαρίου Κορίνθου και άλλων κληρικών του 18ου αιώνας αφ' ενός μεν βοήθησε την Εκκλησία να μη χάσει και άλλα παιδιά της, αφ' ετέρου δε βοήθησε την Πονεμένη Ρωμηοσύνη να περιορίσει τις εθνικές απώλειες, να μα βλέπει τα παιδιά της να εξισλαμίζονται.

Η κορυφαία εθνική προσφορά του Αγίου Νικοδήμου πιστεύω ότι είναι η συγγραφή του Νέου Μαρτυρολογίου. Πρόκειται για ένα βιβλίο, το οποίο περιλαμβάνει το συναξάρι (βίο και μαρτύριο) 87 αγωνιστικών μορφών που προτίμησαν να θυσιάσουν παρά να αλλαξοπιστήσουν. Αυτοί είναι οι Νεομάρτυρες, οι πρώτοι αντιστασιακοί της δουλείας. Παράλληλα με το Κρυφό Σχολειό και τους κλεφταρματολούς, οι ταπεινοί αυτοί αγωνιστές της Πίστεως και του Γένους με την προσευχή τους και την Ομολογία τους «είμαι Χριστιανός, δεν τουρκεύω» άνοιξαν το δρόμο για τη λευτεριά, στερώντας την ελληνορθόδοξη συνείδηση, έδωσαν μαρτυρία Χριστού και Ελλάδος, τόνωσαν το φρόνημα των αδελφών τους, μείωσαν και περιόρισαν τους εξισλαμισμούς. Με το βιβλίο του αυτό, το οποίο φέρει ημερομηνία 1794, αλλά ετυπώθη στη Βενετία το 1799, ο Άγιος Νικόδημος τολμά κάτω από τη μύτη του κατακτητή να δώσει μήνυμα αντιστάσεως, να καλλιεργήσει ελπίδα Αναστάσεως ψυχικής και εθνικής, να προτείνει και σε άλλους να μιμηθούν τους Νεομάρτυρες. Στο προοίμιό του γράφει τα εξής λόγια που θα μπορούσαν να του στοιχίσουν βάσανα και φυλακίσεις δεδομένου ότι το σύγγραμμα εκκυκλοφορήθη ευρέως στο χώρο του τουρκοκρατούμενου Ελληνισμού: «Κατ' αλήθειαν τούτο είναι θαύμα παρόμοιον ωσάν να βλέπει τινάς μέσα εις την καρδίαν του χειμῶνος εαρινά άνθη και τριαντάφυλλα..... Εν τω καιρώ της αιχμαλωσίας να βλέπει ελευθερίαν»!

Όταν ο Άγιος εκοιμήθη σε ηλικία 60 ετών στο κελλί των Σκουρταίων - έξω από τις Καρυές του Αγίου Όρους- το μήνυμά του είχε διαδοθεί πανελληνίως: Αξίζει να ζείς και να πεθαίνεις ως Ορθόδοξος Έλλην! Μετά από μόλις 12 χρόνια η σημαία του Σταυρού κυμάτιζε υπερήφανα στους προμαχώνες των επαναστατημένων και ο αέρας έφερνε παντού το σύνθημα: Ελευθερία ή Θάνατος! Το αίμα των Νεομαρτύρων και η διδασκαλία του Αγίου Νικοδήμου δεν πήγαν χαμένα. Η σπορά απέδωσε καρπούς.